

Sygn. akt II UK 76/16

POSTANOWIENIE

Dnia 12 stycznia 2017 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Małgorzata Wrębiakowska-Marzec

w sprawie z wniosku J. M.

przeciwko W. w P.

o wysokość świadczenia,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy, Ubezpieczeń

Spółecznych i Spraw Publicznych w dniu 12 stycznia 2017 r.,

skargi kasacyjnej wnioskodawcy od wyroku Sądu Apelacyjnego w Poznaniu

z dnia 20 sierpnia 2015 r., sygn. akt III AUa 185/14,

odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 20 sierpnia 2015 r. Sąd Apelacyjny w Poznaniu oddalił apelację J. M. od wyroku z dnia 4 października 2013 r., którym Sąd Okręgowy w Poznaniu oddalił odwołanie wnioskodawcy od decyzji W. w P. z dnia 1 marca 2013 r. ustalającej wysokość emerytury wojskowej.

W skardze kasacyjnej wnioskodawca zarzucił naruszenie prawa materialnego przez błędną wykładnię: 1) art. 159 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (dalej jako ustawa emerytalna) wskutek przyjęcia, że przepis ten z dniem 1 stycznia 1999 r. zmienił treść art. 6 ustawy z dnia 10 grudnia 1993 r. o zaopatrzeniu emerytalnym żołnierzy zawodowych oraz ich rodzin, również w stosunku do emerytów wojskowych mających w dacie wejścia w życie tych nowych przepisów ustalone już prawo do emerytury wojskowej (na podstawie przepisów obowiązujących do dnia 31 grudnia

1998 r.); 2) art. 6 ustawy z dnia 10 grudnia 1993 r. o zaopatrzeniu emerytalnym żołnierzy zawodowych i ich rodzin (w brzmieniu po dniu 1 stycznia 1999 r.) w związku z art. 2 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej przez przyjęcie, że wbrew zasadzie *lex retro non agit* dopuszczalne jest, w drodze zmiany ustawy, modyfikowanie na niekorzyść emerytalnych praw słusznie nabytych.

Wskazując na powyższe zarzuty skarżący wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku w całości i orzeczenie co do istoty sprawy, przez stwierdzenie nieważności decyzji wydanych przez organ emerytalny w kwestii waloryzacji świadczenia po dniu 1 stycznia 1999 r. oraz ponowne dokonanie waloryzacji za poszczególne lata na zasadach przewidzianych w art. 6 ustawy o zaopatrzeniu emerytalnym żołnierzy zawodowych i ich rodzin w brzmieniu po dniu 1 stycznia 1999 r., ewentualnie o uchylenie zaskarżonego wyroku w całości i przekazanie sprawy Sądowi drugiej instancji albo innemu równorzędnemu sądowi do ponownego rozpoznania.

Wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania uzasadniono po pierwsze - jej oczywistą zasadnością w zakresie błędnej wykładni art. 6 ustawy o zaopatrzeniu emerytalnym żołnierzy zawodowych i ich rodzin w brzmieniu po dniu 1 stycznia 1999 r. w związku z art. 2 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej i tym samym bezzasadne przyjęcie, że na podstawie tego pierwszego przepisu możliwa i zgodna z prawem nabytym była zmiana sposobu dokonywania waloryzacji świadczenia emerytalnego, które zostało przyznane odwołującemu się już w 1996 r., a więc przed wejściem w życie od 1 stycznia 1999 r. zmiany art. 6 ustawy o zaopatrzeniu emerytalnym żołnierzy zawodowych i ich rodzin oraz po drugie istnieniem wymagających rozstrzygnięcia zagadnień prawnych: 1) czy konstytucyjna zasada *lex retro non agit* dotyczy jedynie gwarancji wypłaty świadczenia emerytalnego przyznanego decyzją odpowiedniego organu (w tym wypadku W. w P.), czy też obejmuje ona swoim zasięgiem również inne elementy wpływające na ostateczną wysokość przyznanego świadczenia emerytalnego, w szczególności czy chroni sposób waloryzacji tego świadczenia na zasadach, które obowiązywały w momencie przyznania tego świadczenia emerytalnego; 2) czy art. 159 ustawy emerytalnej poprzez zmianę sposobu dokonywania waloryzacji świadczeń emerytalnych również żołnierzom, którzy przeszli w stan spoczynku przed wejściem tego przepisu w życie z dniem 1 stycznia 1999 r. (co nie wynika

wprost z tego przepisu) na waloryzacje dokonywaną w sposób mniej korzystny nie naruszył tym samym konstytucyjnej zasady ochrony praw nabytych; 3) czy prawidłowe jest dokonywanie wykładni treści art. 159 ustawy emerytalnej w taki sposób, że podana tam zmiana zasad dokonywania waloryzacji tyczyć będzie się również emerytur wojskowych przyznanych przed datą wejścia tego przepisu w życie, a więc przed 1 stycznia 1999 r.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Przepis art. 398⁴ § 2 k.p.c. wymaga, aby wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania stanowił odrębny element pisma niezależny od przytoczenia podstaw kasacyjnych i ich uzasadnienia (art. 398⁴ § 1 pkt 2 k.p.c.). Uzasadnienie wniosku natomiast powinno nawiązywać do przesłanek przyjęcia skargi do rozpoznania określonych w art. 398⁹ § 1 k.p.c. Zgodnie z tym przepisem Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli: 1) w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, 2) istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecnictwie sądów, 3) zachodzi nieważność postępowania lub 4) skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. Spełnienie wymagania z art. 398⁴ § 2 k.p.c. powinno zatem przybrać formę wyodrębnionego wyводу prawnego, w którym skarżący wskaże, jakie występujące w sprawie okoliczności pozwalają na uwzględnienie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania i jednocześnie uzasadni, dlaczego odpowiadają one ustawowemu katalogowi przesłanek.

Zagadnieniem prawnym jest zagadnienie, które wiąże się z określonym przepisem prawa materialnego lub procesowego lub uregulowaniem prawnym, których wyjaśnienie ma nie tylko znaczenie dla rozstrzygnięcia przedmiotowej sprawy, ale także dla rozstrzygnięcia innych podobnych spraw. Wskazanie zagadnienia prawnego uzasadniającego wniosek o rozpoznanie skargi kasacyjnej powinno zatem nastąpić przez określenie przepisów prawa, w związku z którymi zostało sformułowane i wskazanie argumentów, które prowadzą do rozbieżnych ocen. Dopiero bowiem wówczas Sąd Najwyższy ma podstawę do oceny, czy przedstawione zagadnienie jest rzeczywiście zagadnieniem „prawnym” oraz czy jest to zagadnienie „istotne” (por. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 10 maja 2001 r., II CZ 35/01, OSNC 2002 nr 1, poz. 11; z dnia 13 sierpnia 2002 r., I PKN

649/01, OSNP 2004 nr 9, poz. 158; z dnia 14 lutego 2003 r., I PK 306/02, Wokanda 2004, nr 7-8, s. 51). Twierdzenie o występowaniu istotnego zagadnienia prawnego jest uzasadnione tylko wtedy, kiedy po pierwsze - przedstawiony problem prawny nie został jeszcze rozstrzygnięty przez Sąd Najwyższy lub kiedy istnieją rozbieżne poglądy w tym zakresie, wynikające z odmiennej wykładni przepisów konstruujących to zagadnienie (por. postanowienie z dnia 12 marca 2010 r., II UK 400/09, LEX nr 577468) oraz po drugie - jego wyjaśnienie ma znaczenie dla rozstrzygnięcia sprawy w ustalonym stanie faktycznym (por. postanowienie z dnia 27 stycznia 2009 r., II PK 248/09, LEX nr 736732). Z kolei z art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. wynika konieczność nie tylko powołania się na okoliczność, że skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona, ale również wykazania, że przesłanka ta rzeczywiście zachodzi. Oznacza to, że skarżący musi wskazać, w czym - w jego ocenie - wyraża się „oczywistość” zasadności skargi oraz podać argumenty wykazujące, że rzeczywiście skarga jest uzasadniona w sposób oczywisty. Sam zarzut naruszenia (nawet oczywistego) określonego przepisu (przepisów) nie prowadzi bowiem wprost do oceny, że skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona, czyli że jej zarzuty są zasadne „na pierwszy rzut oka” (*prima facie*) i w sposób oczywisty prowadzą do uznania zaskarżonego wyroku za błędny i jego wzruszenia (por. między innymi postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 26 kwietnia 2006 r., II CZ 28/06, niepublikowane i orzeczenia tam powołane). Jest tak dlatego, że o ile dla uwzględnienia skargi kasacyjnej wystarczy, iż jej podstawa jest usprawiedliwiona, to dla jej przyjęcia do rozpoznania koniecznej jest wykazanie kwalifikowanej podstawy naruszenia prawa materialnego lub procesowego widocznej przy wykorzystaniu podstawowej wiedzy prawniczej, bez wdawania się w pogłębioną analizę prawną. Z tego względu przyjmuje się, że nie spełnia tego wymagania odwołanie się do podstaw kasacyjnych i opatrzenie zawartego tam zarzutu dodatkowo mianem rażącego, ewidentnego, kwalifikowanego lub oczywistego, jeżeli nie zostanie wykazane, w czym przejawia się oczywistość wydania wadliwego orzeczenia. Należy przy tym zwrócić uwagę, że art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. nie odwołuje się do oczywistego naruszenia prawa, ale do oczywistej zasadności skargi, co oznacza, że oczywista zasadność skargi może wynikać z oczywistego i kwalifikowanego naruszenia przepisu prawa, pod warunkiem jednak, że skarżący

wykaże, iż uchybienie to zadecydowało o wyniku sprawy (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 23 marca 2012 r., II PK 278/11, LEX nr 1214574).

Skarżący nie odnosi się do tak rozumianych przesłanek przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania już tylko z tego względu, że nie przeprowadza jakiegokolwiek wyводу jurydycznego dla wykazania ich istnienia i potrzeby zaangażowania Sądu Najwyższego w rozpoznanie skargi kasacyjnej. Wypełnienie obowiązku przedstawienia okoliczności uzasadniających przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania z uwagi na występujące w sprawie zagadnienie prawne nie może być zastąpione przez ograniczenie się do sformułowania samych pytań, jak czyni to skarżący, ale konieczne jest przeprowadzenie pogłębionego wyводу prawnego w zakresie wykazania, jak przepisy konstruuujące to zagadnienie powinny być rozumiane (por. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 20 września 2011 r., I PK 52/11, LEX nr 1212045; z dnia 26 stycznia 2012 r., I PK 124/11, LEX nr 1215465; z dnia 15 lutego 2012 r., I PK 130/11, LEX nr 1215258; z dnia 19 marca 2012 r., II PK 293/11, LEX nr 1214577; z dnia 29 stycznia 2014 r., II UK 451/13, LEX nr 1486974). Rzeczą Sądu Najwyższego na etapie przedsądu nie jest poszukiwanie okoliczności uzasadniających przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania w podstawach kasacyjnych lub ich uzasadnieniu i formułowanie za skarżącego prawidłowego wniosku w tym zakresie. Uchodzi również uwadze skarżącego, że nie jest możliwe jednoczesne wykazywanie, że w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne na tle określonych przepisów prawa i że skarga oparta na naruszeniu tych przepisów jest oczywiście uzasadniona. Albo jest tak, że wykładnia danych przepisów jest prosta i w związku z tym ich naruszenie jest oczywiste, albo tak, że wykładnia ta rodzi istotne wątpliwości, wobec czego naruszenie przepisów nie może być oczywiste (por. np. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 29 lipca 2015 r., I CSK 980/14, LEX nr 1770903).

Należy wreszcie zauważyć, że podnoszone przez skarżącego kwestie były przedmiotem rozważań Trybunału Konstytucyjnego i Sądu Najwyższego. W wyroku z dnia 20 grudnia 1999 r., K 4/99 (OTK 1999 nr 7, poz. 65) Trybunał stwierdził, że nie stanowi naruszenia zasady ochrony praw słuszenie nabytych zrównanie zasady waloryzacji świadczeń wojskowych z zasadami waloryzacji przewidzianymi w ustawie emerytalnej, również w odniesieniu do osób, którym przed 1 stycznia

1999 r. przysługiwało prawo podmiotowe do świadczenia z zaopatrzenia wojskowego. W wyrokach z dnia 1 września 2010 r., II UK 97/10 (OSNP 2012 nr 1-2, poz. 17) oraz z dnia 28 października 2010 r., II UK 109/10 (LEX nr 688683) Sąd Najwyższy wyjaśnił, że ustawa emerytalna nie zmodyfikowała sposobu waloryzacji wojskowych świadczeń emerytalno-rentowych z mocą wsteczną, ale na przyszłość, a sam mechanizm (metoda) podwyższania ustalonych już świadczeń nie jest równoznaczny z prawem do waloryzacji i nie jest jego istotą. W konsekwencji mechanizm waloryzacji określony w art. 6 ustawy o zaopatrzeniu emerytalnym żołnierzy zawodowych oraz ich rodzin w brzmieniu nadanym przez art. 159 pkt 1 ustawy emerytalnej ma zastosowanie także do świadczeń, do których prawo powstało przed 1 stycznia 1999 r.

Z tych względów na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c. Sąd Najwyższy odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.